

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXXII (26)

No. (Štev.) 15

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

12. aprila 1973

Novosti, spremembe in enoličnost

Pred nekaj meseci je izšla knjiga slovitnega katalonskega filozofa Eduarda Nicola „El porvenir de la filosofía“ (Ediciones Fondo de Cultura Económica, Mexico, 1972). Nicol, ki deluje že več desetletij v Mehiki, je znan kot globok poznavalec in kritik sodobne kulture, zato so njegova dela polna poglavin in odstavkov, ki presegajo specialne interese filozofskih strokovnjakov in bi bilo prav, če bi postala dostopna širšim krogom mislečih ljudi, zlasti tistih, ki se ne zadovoljijo z zgolj površnimi pogledi na pereča vprašanja današnjega sveta, ampak bi radi vsaj nekoliko prodrli v njihov globlji smisel. Med take strani spadajo v omenjeni Nicolovi knjigi razmišljanja o časovni zaporednosti, pospešitvi zgodovine in enoličnosti življenja (str. 287—290).

Po mnenju katalonskega filozofa sta sprejemanje in asimilacija novosti zelo podobna fiziološkemu procesu. Kot fiziološki procesi v organizmu imata svoj določen ritem in svojo dano mero. Prehitro sprejemanje novosti uniči zdrav ritem in s tem izprevrže normalni proces. Kopičenje novosti preprečuje, da bi jim človek zares posvetil pozornost, da bi jih res presodil ter jih nato bodisi zavrgel, bodisi osvojil, a vedno le v prid sebi, to se pravi, sebi kot človeku, kot misleči in svobodni osebi. Novosti ga preplavljajo, butajo obenj, ga nosijo s seboj, ne da bi mu pustile, da bi prišel k sebi, se osvestil, mogel trezno soditi, pametno odločiti ter tako ostati oseba in ne samo valček v splošnem valovju. Pospešena zgodovina in mrzlično kopičenje novosti imata zelo visoko ceno: splošno razosebljanje, otopelost, enoličnost in umsko utrujenost. Povedano z besedami koncilске konstitucije „Gaudium et spes“: red stvari je zavladal nad redom oseb. Pospešeno zgodovine ni pojav naravnega reda, ampak človeškega nerada, ki je dal prvo mesto nebitvenim, instrumentalnim, površnim, čutnim pojavom in dobrinam, bitveno in trajno pa je postavil v kot.

„Zgodovina je prenavljanje in to pomeni kombinacijo novega s starim. Nobena stvar ni tako nepredvidena, da ne bi nosila v sebi vsaj nekaj preteklosti in jo tako obnavljala. Ta zveza je tisto, kar omogoča človeku, da se prilagodi novosti: treba se je opreti na to, kar že poznamo, kar je že sprejeto, da se lahko srečamo z neznanim.“ Ta zveza se v dejanski stvarnosti nikdar ne prekine: vsaka novost ima svoje antecedense, nobena se ne porodi iz nič. Pač pa se prekine zveza med novostjo in njenimi naravnimi antecedenzi v znanju, v zavesti človeka, ki izve za novost in jo je prisiljen sprejeti, ne da bi ji videl ozadje in mogel razbrati razloge. S tem se pretrga kontinuiteta, duhovno obzorje izgubi svojo naravno organsko skladnost, nadomesti ga skladovnica heterogenih dejstev, podatkov in vsiljivih mod. Osebna avtonomija je nevarno zatrta.

„Ljudje namreč, če izvzamemo specialiste, ne vedo, kako se porajajo novosti, in vidijo le rezultate, ki prihajajo na dan s takó rezko silovitostjo, da to človeka zbega. Zdi se, kakor da bi današnje spremembe izbrisale večrajšnje novosti in včasih celo istočasne, a drugačne novosti. Nobena novost pa ne pride do človeka, ga ne obogati, kajti to, kar je enodnevno in ne trajna, le oplazi duha, a mu ničesar ne more dati. Življenje brez preteklosti je brezoblično.“

„Vse to je bilo mogoče predvideti. Rezultat preobilnih novosti je monotoničnost.“ Novost ima smisel, če je res novost, če res pove nekaj novega v primerjavi z nečem prejšnjim. Novost je toliko bolj močna, kolikor močnejša je prejšnja stvar. Brez tega ni mogoča igra kontrastov. Če pa ne naprej vemo, da je novost bežna in da se bo hitro morala umakniti naslednji, ravno tako bežni novosti, novosti nehajo biti novosti in neprestano spreminjanje se po-

ZMAGA KOROŠKIH SLOVENCEV

IZREDEN USPEH SLOVENSkih LIST PRI OBČINSKIH VOLITVAH

„Za vaše pravice. Za vaše interese. Za pošteno politiko.“ Pod tem geslom so Slovenci v devetnajstih občinah južne Koroške predstavili lastne slovenske liste na občinskih volitvah. Nanje so se pripravljali že dolgo časa, in prav zaradi te pripravljenosti upali na uspeh. Volilci jih niso zapustili. Nasprotno, samostojne slovenske liste so dobile v teh 19 občinah skupno 40 mandaterjev — občinskih mož, kar predstavlja velik porast, saj so jih doslej imeli le 24.

PREDVOLILNI BOJ

Prav zaradi posebnega narodno političnega položaja so Slovenci nastopili s samostojnimi listami to pot v rekordnem številu občin. Vendar to ni bilo lahko, ker so bili ti nastopi kamen spotike vsem nacionalističnim skrajnežem. Ni jih pekla vest, ko so lahko ugotovili, da v 102 občinah še ne bo slovenskih list. Nasprotno, vrgli so se v grobo razdiralno akcijo, trgali slovenske plakate, vsiljivo agitrali za večinske stranke, na Dječkah, npr., kjer je slovenska lista prvič nastopala, so strgali v eni noči prav vse slovenske plakate, na zborovanjih nastopali sovražno proti slovenskim kandidatom, z lažjo priglašali nosilce slovenskih list žandarmeriji, itd. Vse to Slovencev ni ustrahovalo, nasprotno, dalo jim je zavest, da so na pravi poti.

Po drugi strani pa se Slovenci niso dali speljati v ta predvolilni šunder. Nasprotno, mirno so obrazlagali svoje namene, pripravljali resne načrte in od volilca do volilca razlagali svoja stališča. Podpora kmetijstvu, zavzemanje za gorske kmete, poudarjanje važnosti turizmu, dolžnosti občinskih mož, to so bila nekatera gesla, s katerimi so slovenski Korošci enotno nastopali. Nagrada temu resnemu delu ni izostala.

kaže, kar v resnici je: polzenje po površini, epidermično draženje, ki nam prav malo pove o stvarih in še manj o nas samih, ker je zunanje in tuje tako stvar kot osebam. Tako bezlجانje ne samo razoseblja (depersonalizira), ampak tudi razstvarja (derealizira). Vse življenje postane nekako ne-realno in inkonsistentno.

Najbolj pa trpi človekovo osebno življenje. „Nič ne ti, kar je, samo zaradi svoje sedanjosti. Identiteta je življenjepis. V vrtincu novotarij, človek izgubi zvezo s preteklostjo, ki ni le stvar prejšnjih rodov, ampak je skupek lastnih osebnih antecedensov. Rekli bi, da naše življenje ne pušča sledi v nas samih. Naše izkušnje se brišejo z isto hitrostjo, s katero kopnijo večrajšnje novosti. Zaradi varčevanja s psihičnimi energijami, pozaba postane aktivna in nadomesti spomin, na katerega se opira vsa osebna rast. Ko mora človek pri vsakdanjem prilagajanju novostim neprestano izpreminjati smer, ne more ničesar premisliti, razumeti, izbrati in ohraniti: sploh ne pride do izkušnje v pravem smislu besede. Kadar je treba vse sproti odmetavati in se ne da ničesar obdržati, prilagajanje ni več sprejemanje, ampak zgolj neko refleksno reagiranje, ki ne potrebuje premisleka ali preudarka in ki je po svoji naravi nujno enolično pri vseh ljudeh in v vseh krajih. Zdi se, kot da bi človekova osebnost izgubila svojo enoto in notranjo strnjeno in se razblinila zaradi privlačnosti zunanjih dražljajev.“

„Odtod drug paradoks: novosti povzročajo splošno enoličnost. Sosedica tolikih novosti je podobna monotonemu ponavljanju... Novost nas ne prenavlja: nas postara, ne da bi nam pustila zares živeti. Kajti življenje je rast, rast v izkušnjah. Teh pa ni, kjer ni osebne sodbe.“ Kjer pa ni osebne sodbe, tudi ni osebne odločitve, torej ni svobode. Brez svobode pa ni moralnega življenja. Človek odgovarja pred svojo vestjo za to, kar je zavedno in svobodno storil.

USPEH SLOVENSkih LIST

Izid volitev je jasno pokazal, kako so se odločili slovenski volilci. Na volitvah 25. maja so slovenske liste prodirle v vseh 19 občinah, medtem ko se je pokazalo nazadovanje socialistov. Slovenske liste so skupaj dosegle 3908 glasov in dobile 40 mandaterjev. Številčno najmočnejši uspeh je dosegla Enotna lista v Pliberku, ki je dobila 883 glasov (7 mandaterjev), proti 997 socialističnih glasov (8 mandaterjev) in 1093 glasov ljudske stranke (9 mandaterjev). Ostale stranke so dobile 361 glasov (3 mandate). Slovenska lista bo torej igrala odločilno pri vseh občinskih ukrepih, zlasti pri prvem: volitev pliberškega župana.

Sličen položaj zavzema tudi slovenska lista v Globasnici, kjer jih skupno od 15 občinskih mož 6 pripada socialistom, 5 ljudski stranki, 4 pa slovenski listi.

Po posameznih občinah je bil izid za slovenske liste sledeč: Bekštanj, 257 glasov, 1 mandat (skupaj v občini 27 mandatorjev); Bistrica 177 glasov in 2 mandata (občina ima 19 mandatnih mest); Borovlje 246 glasov, 1 mandat (27); Dječke (lista je prvič nastopala) 41 glasov in 1 mandat (15); Dobrlj vas 220 glasov, 1 mandat (23); Galcija 71 glasov, 1 mandat (15); Globasnica 229 glasov, 4 mandate (15); Hodiše 87 glasov, 1 mandat (15); Kotmara vas 119 glasov, 1 mandat (19); Pliberk 883 glasov, 7 mandatorjev (27); Rožek 94 glasov, 2 mandata (15); Sele 166 glasov, 4 mandate (11); Suha 69 glasov, 1 mandat (15); Škocijan 291 glasov, 3 mandate (23, tudi tukaj bo glas slovenske liste odločil); Škofiče 115 glasov, 1 mandat (15); Šmarjeta 56 glasov, 1 mandat (15); Št. Jakob 353 glasov, 3 mandate (23); Železna Kapla

Storil kot oseba. Zato ni mogoče govoriti o morali, kjer prhni osebno življenje. V to vodi čista sedanjost, ki je gola neposrednost, brez preteklosti in brez projekcije v bodočnost. Kar se namreč venomer spreminja, nima bodočnosti. „Brez preteklosti ni morale“, pravi Nicol. In pod „moralo“ ne razumemo le konvencionalnih rutinskih obrazcev, ki nadomeščajo trdno sprejeta načela in osebne sodbe ter odločitve, ampak sposobnost odkriti, kar je v danih okoliščinah prav in dobro, sposobnost videti prodorno v stvari in položaju, pa tudi v lastno srce ter se po tem pravem spoznanju ravnati. Tega pa ne spravi skupaj, kdor ne ve, kdo je, kje stoji in kaj hoče, ker se je prepustil površinskemu valovju in se nehal boriti za osebno avtonomijo. „Brez stalnosti ni razpoložljivosti“, zaključuje Nicol. Kdor nekje ne stoji, se ne more dati nikomur: ne sebi, ne bližnjemu, ne družbi, ne Bogu.

Kaj storiti? Samo eno je zdravilo: poglobitev. Poglobitev je postala danes obvezna za vsakogar, ki hoče živeti človeka vredno življenje. Ne mislimo na kakšno šolsko, bukovsko poglobitev, ampak na življenjsko, vsakdanje bivanjsko zadržanje človeka, ki zna ločiti med zunanostjo in notranostjo, med bistvenim in nebitvenim, med trajnim in bežnim, med duhovnim in čutnim, ki ne postaja in cedi sline pred vsako izložbo življenja, ki ne sili v vsako pasjo procesijo, kakršnih je poln naš čas; ki se zaveda praznote zunanega videza in išče notranje konzistence; ki prenese samoto, v kateri se pogumno sooča sam s seboj, se presoja, premerja in odloča, in ne beži pred njo v blišč in hrušč; ki razmišlja, obnavlja spomine, gleda naprej in drži distanco do vsega neposrednega, površnega in modno aktualnega; ki išče notranjih vezi z bližnjim v doživetju, trajnem prijateljstvu; ki se bori za boljši svet; ki molli in se v molku in zbrani razgovorja s svojim Bogom.

201 glas, 2 mandata (23); in Žitara vas 215 glasov in 3 mandate (19).

PO VOLITVAH — DELO

Lepega uspeha na volitvah so bili koroški Slovenci zelo veseli. Vendar se zavedajo, da se pravo delo šele prične: „Bilo bi za nas skrajno usodno, če bi se vlegli zdaj na lavorike tega uspeha in prepuščali vsakega sebi. Treba je zaupati v lastno moč, moč pa je zgolj v slogi in medsebojni povezanosti. Zaupali smo v svojo moč. Na slovenskih listah so kandidirali ljudje različnega stanu in različnega prepričanja. In to je bilo popolnoma prav tako. Boj za narodni obstoj in napredek ne sme poznati nikakršnih ovir, pa naj bodo stanovske ali idejne. Vsi smo člani iste skupnosti, raznolikost in pestrost v gledanju pa lahko samo poživijo in oplača uspešno delovanje,“ je pisal takoj po volitvah „Naš Tednik“.

Izvoljeni slovenski mandaterji se

Mednarodni evharistični kongres v Avstraliji

Pismo iz Avstralije

Gospod urednik! Morda ste že kaj pisali o mednarodnem evharističnem kongresu, ki je bil pri nas v Avstraliji. Kljub temu bi vam rad nadrobil še kako zanimivost tega kongresa. Kongres je gotovo imel velik pomen za vse avstralske katoličane, še posebej pa je imel za Slovence v Avstraliji, saj sta prišla na kongres in obenem na obisk k Slovincem ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič in frančiškanski provincial p. Marijan Valenčak.

Pa naj Vam na kratko najprej opišem sam kongres, nato pa še slovenski del kongresa. Avstralski katoličani so nekoliko upali, da se bo kongresa udeležil tudi papež. Toda ni prišel, pač pa je poslal nanj svojega legata kardinala Shenana, baltimorskega nadškofa iz ZDA. Organizacija kongresa je bila odlična in je posekala organizacijo Olimpijade v l. 1956. Na programu je bilo nad 40 konferenc, seminarjev in javnih zborovanj, ki so poleg verskih obravnavali tudi najbolj pereča svetovna socialna vprašanja.

Začetek kongresa je bil v nedeljo, 18. februarja, v stolnici sv. Patrika v Melbournu. Legata kardinala je pozdravil nadpastir Melbournu kardinal Knox. Ta dan so imele tudi vse cerkve nadškofije svoj farni začetek kongresa z mašo in pridigo kakega visokega gosta. Mi smo se za slovesnost zbrali k oltarju lurske votline za Baragovim domom. Mašo in pridigo je imel naš visoki gost iz domovine, pomož. škof dr. Stanislav Lenič. Z njim sta somaševala g. Vinko Zaletel in p. Bazilij. Slovenci so se te maše udeležili v zelo velikem številu. V ponedeljek, 19. februarja, je na posebni konferenci govorila tudi mati Terenzija iz Kalkute. Večerne maše v stolnici so se udeležili tudi Slovenci, mnogi v narodnih nošah. Pirmatov Lubi je bral slovensko prošnjo za vse potrebe, kruh in vino pa sta prinesla k oltarju Belčeva Peter in Beti. Tudi rožni venec smo molili v slovensščini.

V torek, 20. februarja, zvečer je bila na ogromnem stadionu (Melborne Cricket Ground) kongresna maša za izseljence. Tu se je zbralo nad 20.000 ljudi vseh narodnosti, jezikov in ras, mnogi v narodnih nošah svojih dežel. Mašo je daroval papežev legat, med somaševalci je bil tudi škof dr. Lenič. Zanimivo je bilo, da je bila prva prošnja ljudstva v slovenskem jeziku in jo je prebral Plesničarjev Frank. Za dar pa je slovenski par v narodni noši (Anica Srnečeva in Lubi Pirmat) prinesel krasno izdelano svečo in sliko Bleda z napisom: Dar Slovenije. Svečo je izdelala umetnica-karmeličanka iz Mengša in jo je prinesel škof dr. Lenič.

Predlog bi bil ta opis, ako bi hotel vse popisati. Toda povedati moram, kaj me je posebno pretreslo v sredo pri obisku ukrajinske cerkve, kjer je bila v dvorani pod cerkvijo ukrajinska razsta-

zvedajo odgovornosti, ki so jo s svojo izvolitvijo sprejeli. Treba bo nastopati načrtno in strnjeno. Treba bo okrepiti vez med podeželjem in centralami. Le v povezanosti in skupnem delu bodo slovenski občinski možje dosegli pri delu še večje uspehe, kot pa so jih dosegli pri volitvah.

Je pa volilni rezultat na občinskih volitvah 25. marca tudi nov porok, da je slovenstvo na Koroškem ne le še vedno živo, marveč da se iz vsake preizkušnje dviga z novimi močmi. Samostojen volilni nastop in sledeči uspeh jim bo dal tudi več samozavesti. Kakor je dejal Franc Poganič, 23 letni slovenski mandater v Borovlju: „Volilci so spoznali nujnost samostojnega slovenskega nastopa. Edinole samostojno nastopanje pa pomeni neodvisno, kateri se ni treba ozirati na želje in interese večinskih strank tudi drugje.“

Koroški Slovenci se podajajo v novo obdobje.

va, kjer je bilo prikazano trpljenje ukrajinske cerkve s premmogimi dokumenti in slikami razdejanja in žrtev. Pretresljivo očitajoč je bil transparentni napis: „Pravijo, da smo mi molčeca Cerkev, pa nismo. Molčeca Cerkev je danes Cerkev svobodnega sveta, ki molče gleda vnebovijede krivice za železno zaveso.“

Silno lepo je bilo ekumensko bogoslužje na omenjenem stadionu, kjer se je zopet zbralo nad 20.000 ljudi raznih narodnosti in veroizpovedi. Simbolično je prikazana ljubezen in edinost vseh s tem, da je pri vходу vsakdo dobil kruhek, ki ga je med bogoslužjem delil z drugimi okrog sebe. — Izredno lepo je bilo zborovanje šolske mladine. Računajo, da se je mladinske maše udeležilo okoli 100.000 mladine v vseh mogočih uniformah. — Nekaj posebnega je bilo v soboto, 24. februarja, maša za avstralske prvotne prebivalce (aborigene) z njihovo glasbo, plesi in petjem. — Zvečer tega dne pa je bila na stadionu maša v vzhodni liturgiji, ki sta jo darovala 81-letni ukrajinski vladika kardinal Slipin in melkitski patrijarh Maksim V. Hakim. — V nedeljo, 25. februarja, popoldne je bila končna kongresna svečanost, zopet na melbournskem stadionu. Računajo, da je bilo navzočih nad 120.000 ljudi. Zopet so zastopniki raznih narodnosti prinesli k oltarju svoj dar, med njimi tudi zastopnika Slovencev. Mašo je daroval in tudi govoril papežev legat, nato pa se je skozi zvočnike oglasil sam papež Pavel VI. z globokim nagovorom.

Veliko pozornost je vzbujalo to, da se je kongresnih svečanosti udeleževal anglikanski nadškof dr. Frenk Woods in da je bil ves čas kardinal Willebrands njegov gost.

Zapisal sem že in ponavljam, da je bil ta evharistični kongres še posebej pomemben za avstralske Slovence, ker se ga je udeležil slovenski škof dr. Lenič, ki je to priložnost porabil, da je obiskal slovenske naselbine, se udeleževal slovenskih cerkvenih in izvencerkvenih prireditiv. V Melbournu smo mu pripravili sprejem v dvorani pod cerkvijo, kjer je bila lepa akademija, ki jo je vodil Plesničarjev Frank. Sledil je škofov obisk v Južno Avstralijo. V nedeljo, 4. februarja, je škof podelil birmo 14 slovenskim otrokom, v Melbournu pa 122 otrokom.

Prijetno presenečenje je bil za nas tudi obisk g. Vinka Zaletela, ki je na povabilo p. Bazilija prišel na kongres v Avstralijo. Spremljal je škofa dr. Leniča in neprestano slikal, pa tudi pokazal mnogo slik. Sedaj je preslikal ves peti kontinent? Kam bo sedaj šel? Treba bo ustvariti še kak kontinent, da ga g. Vinko preslika.

Pismo je postalo že kar predolgo in ga moram končati. Evharistični kongres in obisk dr. Leniča je bil za avstralske Slovence velik in nepozaben dogodek.

F. P.

Možnost nove ameriške intervencije v Vietnamu

ČE BODO KOMUNISTI KRŠILI PREMIRJE

V ameriškem kongresu te dni debatirajo o ameriški pomoči za obnovo Severnega in Južnega Vietnama ter v obrambnem odboru kongresa zaslišujejo ameriškega obrambnega ministra Richardsona in druge vojaške in upravne strokovnjake, da bi ugotovili, koliko naj kongres izglasuje pomoči, ki jo je sčasoma napovedal Nixon.

Na zaslišanju pred kongresnim odborom je ameriški obrambni minister Richardson med drugim tudi izjavil, da se bodo ameriške vojaške sile vrnile v Vietnam, če bodo komunisti še naprej kršili že podpisano premirje v Vietnamu in ostali Indokini.

Izjava je povzročila močan odmev v Hanoju ter v Moskvi in Pekingu, je pa bila potrjeno in pojasnilo izjave, ki jo je nekaj dni prej dal ameriški predsednik Nixon južnovietnamskemu predsedniku Van Thieuju, da bodo ZDA „odločno reagirale“, če bo Severni Vietnam še naprej kršil pariško premirje.

Richardson je tudi izjavil v kongresnem obrambnem odboru, da more južnovietnamska vojska vzdržati sleherni

severnovietnamski pritisk razen množične ofenzive. Toda, če bo Severni Vietnam sprožil takšno ofenzivo, bodo ZDA morale Južnemu Vietnamu priskočiti na pomoč vsaj s svojim letalstvom. Ne namerava pa ameriška vlada potrošiti nobenega dolarja za obnovo Severnega Vietnama, če tega ameriški kongres ne bo dovolil.

Po sestanku, ki sta ga imela Nixon in Van Thieu, je bilo izdano skupno poročilo, v katerem Nixon izjavlja, da „ZDA stojijo ob strani Južnemu Vietnamu ker skupno z njim gradijo trajen mir v jugovzhodni Aziji.“ Thieu pa je dejal, da njegov obisk v ZDA pomeni konec desetletja vietnamske vojne in začetek, kakor je dejal Nixon, „generacije miru“ za ves svet.

Na sestanku med delegati južnovietnamske vlade in komunističnim Vietkongom se je minuli teden prvič zgodilo da je južnovietnamska delegacija zapustila sejno dvorano, ker je „ugotovila, da se komunisti ne nameravajo resno pogajati o posameznih primerih kršenja premirja.“

Prenovitev medameriškega sistema

VSAKA DRŽAVA NAJ SAMA REŠUJE SVOJE PROBLEME

Na zasedanju zunanjih ministrov Medameriške organizacije v Washingtonu je med govorniki najbolj izpadel perujski zunanji minister, ki je predlagal, naj bi „medameriški sistem očistili vseh oblik podložništva Severni Ameriki“ ter ga „razdelili na dva med seboj neodvisna dela, na politični in na gospodarski.“ Prav tako je predlagal, naj bi nekatere medameriške ustanove preselili iz Washingtona v latinsko Ameriko.

Kakor je nekatere delegacije perujski odločen načrt presenetil, tako je mnoge presenetil tudi govor severnoameriškega zunanjega ministra Rogersa, ki je izjavil, da „ZDA pozdravljajo priliko za obnovo medameriških odnosov“ in da bo „osebno sodeloval v naporih za prenovitev medameriške organizacije.“

Rogers je na zasedanju Medameriške organizacije tudi opozoril navzoče latinskoameriške zunanje ministre, da „uspeh organizacije ni končno odvisen od njene strukture, temveč od zadržanja njenih članov. To ne pomeni, da morajo biti v vsem vsi istega mnenja, toda Južnoamerikanci morajo vedeti, da ZDA ne morejo rešiti vseh njihovih problemov. Dejansko morajo večino svojih problemov reševati sami in vsak zase, sodelovanje pa zahteva medsebojno spoštovanje.“

Rogers je nadalje izjavil, da ZDA in latinska Amerika lahko sodelujeta pri reševanju globalnih ameriških problemov, kakor so valutna reforma, mednarodna trgovina, vprašanje morskih meja in boj proti mednarodnemu tero-

rizmu. Svoje notranje politične in gospodarske probleme pa mora reševati vsaka država sama zase.

Več delegacij, med njimi argentinska, je predlagalo, naj bi spet sprejeli v članstvo komunistično Kubo, ker da je sprejem komunistične Kitajske v ZN in druga dogajanja okoli te države spremenili tudi položaj v latinski Ameriki.

Čilski zunanji minister pa je predlagal, naj bi se sestali predsedniki latinskoameriških držav in ZDA ter naj bi ustvarili povsem nov medameriški sistem, ki naj bi imel svoj sedež v Santiagu v Čilu. Kot predstavnik marksistične vlade pa je tipično dodal, da bo moral ta novi sistem biti tak, da „bodo mogle latinskoameriške države preko njega postavljati svoje zahteve Severni Ameriki.“

Edina država, ki od Medameriške organizacije ne pričakuje reševanja svojih problemov, ker se je odločila, da si jih bo reševala sama in to tudi dela, je Brazilija. Brazilski zunanji minister Gibson Barbosa je na zasedanju izjavil, da „obstoječe medameriške organizacije ni pametno razbijati, temveč je treba potrebne reforme izvesti v organizaciji, ki jo že imamo.“ Po mnenju brazilskega delegata bo razbijanje obstoječe organizacije in ustanavljanje nove, če bo do nje sploh prišlo, samo zapravljanje dragocenega časa. Vsaka latinskoameriška država naj se raje sama zažene v reševanje svojih političnih in gospodarskih problemov, namesto da bi napore trošila za ustanovo, ki je dejansko bolj teoretična kakor praktična značaja.

Mednarodni teden

V Turčiji se je kongresu po 15 poskusih posrečilo izvoliti novega ministrskega predsednika. Admiral Koruturk je dobil 365 glasov, ter je tako postal šesti turški predsednik. Turški kongres ni hotel glasovati za kandidate, ki mu jih je predlagala turška vojska, za civilne kandidate, ki so jih predlagale stranke, pa se tudi ni mogel odločiti. Končno so iz Carigrada z letalom pripeljali v Ankaru 70-letnega admirala Koruturka, ki je bil sprejemljiv za vojsko in za vse stranke.

Pablo Picasso, eden največjih modernih slikarskih umetnikov, je minulo nedeljo umrl v 91. letu starosti v Franciji. Svoj umetniški talent je izkoristil do skrajnosti, saj je ustvaril nad 25.000 različnih del, izkoristil pa je tudi za znanost ljudi za novostmi, kar mu je prineslo lepo bogastvo. Razen svoje umetniške veličine pa Picasso ni dal človeštvu lika vzorne osebnosti. Zamenjal je pet žena, ideološko pa je bil povsem nestvaren. Bil je namreč komunist.

Willy Brandt, zahodnonemški kancler, namerava obiskati Nixona 1. in 2. maja. Spremljal ga bo zunanji minister Scheel. Zadnjikrat se je Brandt sestel z Nixonom decembra 1971.

Pionir-11, velika Atlas-Centaur raketa, je minuli petek odletela s Cape Kennedy proti največjem planetu sončnega sistema Jupitru. Čez 20 mesecev bo letela v oddaljenosti ok. 120.000 km mimo Jupitra in ga fotografirala, nato pa utonila v vesolju.

Sovjeti spet reorganizirjo industrijo

OKORELOST SOVJETSKEGA SISTEMA

Sovjetska vlada je pred kratkim objavila nov načrt za reorganizacijo sovjetske industrije, ki naj bi ga izpeljala veriga gospodarskih-strokovnjakov velikih sovjetskih podjetij.

Celoten načrt je bil natisnjen v sovjetski Pravdi ter predstavlja nov sovjetski poskus razgibati počasen industrijski in gospodarski razvoj v primeri z zadevnim napredkom v svobodnem delu sveta. Zadnji tak poskus so v ZSSR napravili leta 1965, toda jim ni uspel.

Kontrola nad industrijo bodo odsele naprej imele v ZSSR tkim, industrijske družbe, ki bodo organizirale planiranje in proizvodnjo v tovarnah ter tudi odgovarjale za celoten razvoj sovjetske industrije.

V ZSSR je približno 30 industrijskih ministrstev. Ta bodo morala, tako so ukazali v Kremlju, v šestih mesecih pripraviti celoten obnovitveni načrt ter bo morala vsa industrijska reforma, kakor so si jo zamislili v Moskvi, biti izpeljana do leta 1975, ko se bo končal sedanji petletni načrt.

Nov industrijski sistem je pred dvema letoma napovedal na 24. partijskem kongresu v Moskvi sovjetski predsednik

Nekatere osebe govorijo, govorijo dokler ne najdejo nekaj, kar je vredno povedati.

Sacha Guitry (1885—1957)

Pedido por los presos políticos cubanos

Un grupo de legisladores del Partido Popular Democrático de Puerto Rico pidió, a través de una resolución, que el primer ministro de Cuba, Fidel Castro, ponga en libertad a los 60.000 presos políticos que hay en ese país.

Uno de los autores de la declaración, el representante Colberg, dijo que la resolución tiene relación con los esfuerzos realizados últimamente por los grupos de cubanos en el exilio, unidos bajo el Partido Revolucionario del Pueblo.

Según el texto de la petición, hay millares de presos políticos en Cuba, entre los que se encuentran unos 58 periodistas acusados de "discrepar con los abusos y desmanes del totalitarismo imperante".

Iz življenja in dogajanja v Argentini

V trpkem vzdušju se narod pripravljala na ponovne volitve za senatorje in guvernerje v Capitalu in nekaterih provincah v notranjosti. To vzdušje je povzročila zlasti gverila, ki ne le da po 11. marcu ni prenehala s svojim delovanjem, marveč je še pospešila. Atentatu v mornariški centrali in ugrabitvi admirala Alemana je pretekli teden sledil atentat, v katerem je bil v Córdoba ubit polkovnik Irribarren, poveljnik obveščevalne sekcije tretjega korpusa argentinske vojske.

Če so Perón in njegovi pristaši resno mislili, da po volilni zmagi ne bo več gverile, potem so se motili, kajti vsak resen opazovalec je vedel, da gverila ni le peronistična, ampak so v njej zelo močne levičarske skupine tako trokistične, kot kitajsko usmerjenega ko-

munizma. Napisi, ki so se že pred volitvami pojavljali na stenah in razglašali „Ne udar, ne volitve — revolucija“, so zgovorno pričali o namenu skrajnežev po 11. marcu in tudi po 25. maju. Dvom opazovalcev, pa tudi varnostnih organov in peronističnega vodstva se trenutno suče okoli vprašanja, ali bo ta poplava terorizma potegnila za seboj tudi skrajne peronistične gverilske grupe ali ne. Nedvomno pa je, da na tem polju še dolgo ne bo miru.

Dr. Cámpora, izvoljeni predsednik, pa je izvedel obširno potovanje po notranjosti, kjer je vodil volilno kampanjo. Peronisti upajo, da bodo v drugi rundi dobili tudi večino guvernerskih mest in pa senatorskih sedežev. Uspeh bo verjetno izreden, a ne popoln. V nekaterih provincah, kot npr. Córdoba, Misiones in Neuquén, je položaj še neodločen. V Neuquenu ima mnogo možnosti uporni neoperonist Sapag. In prav v tej provinci je Cámpora napravil svojo prvo politično napako po volitvah. V govornem zanosu je dejal: „Ne razumem kako naj (neuquensko prebivalstvo) volijo človeka, katerega centralna vlada ne bo jemala v poštev, ker ni peronist“. Tako so se dvignili glasovi, ki so spraševali, ali bo bodoča peronistična vlada dajala pomoč samo provincam, kjer bodo zmagali peronisti. Vprašanje je, ali so bile te besede le spodrsrljaj, ali prazna volilna grožnja, ali nakaz o bodočem zadržanju.

Vsekakor je dr. Cámpora ta vtis delno zbrisal z govorom, ki ga je na ves narod naslovil iz Mendoza. Pozval je narod k združenju in obljubil „vlado za vse.“ Zahteval je od delavcev večjo proizvodnjo, ker bo na tem slonela bodoča gospodarska politika. Govor je zanimiv in da precej tvarine za analizo. Vendar se opazovalci sprašujejo, če bo peronistična gospodarska politika učinkovita, ali bo povzročila še večjo inflacijo. Sploh pa je gospodarski in socialni položaj tak, da ga ni mogoče rešiti v kratkem času, še manj pa z demagoškimi ukrepi. Bodoča vlada bo morala pripraviti ukrepe in programe, ki bi bistveno posegli v sedanjo strukturo. To pa je, kot smo že večkrat poudarili, spričo notranje heterogenosti peronističnih sil kaj težko.

Nova nemška študija o Cankarju

Wilhelm Heiliger, uradnik nemškega radia v Kölnu in njegov dopisnik za Jugoslavijo v Ljubljani, je napisal študijo o Ivanu Cankarju v nemščini pod naslovom *Nostalgie bei Ivan Cankar*. Tiskala mu jo je Slavic Press v Londonu (strani 180) s pomočjo Sekretarijata za kulturo v Ljubljani. To je v zadnjem času že druga detajlirana nemška študija o Cankarju, kajti l. 1954 je izdal v Gradcu Wolfram Walder študijo: Cankar als Künstlerpersönlichkeit. Poleg prevodov iz Cankarja v inozemstvu in kratkih esejev, sedaj tudi že inozemci pišejo razprave in disertacije na Cankarjev problem. In ena takih razprav je pričujoča Heiligerjeva knjiga.

Heiligerjeva knjiga je zanimiva zlasti še za nas emigrante, kajti njen osrednji problem je prav razpravljanje o domotožju v Cankarjevih spisih. O domotožju prostovoljnih izgnancev (gospodarskih) in prisilnih, ki so iz drugačnih razlogov zapustili domovino. In teh je sedaj na milijone v svetu, toliko, da je nekdo imenoval XX stoletje „vek brezdomcev.“ Med temi smo tudi mi.

Zato je za nas še posebno zanimivo, brez ozira na Cankarja — prvo poglavje, v katerem govori avtor o nostalgiji „z medicinskega in psihološkega stališča“ in to že od medicinskih knjig od l. 1688 dalje. Sama beseda „nostalgija“ je iz grškega „nostos“=vrnitev (domov) in „algos“=bolečina. Iz bolečine

„hrepenenja po domu“ (domotožja) izhajajo najrazličnejše bolezni, ki nekajkrat vodijo preko melanholije naravnost v samomor. To je celo ena najnavadnejših posledic nostalgije. Predvsem v zadnjih desetletjih se množe psihološke razprave o „nostalgiji našega stoletja“, in o problemih emigrantov, „teh neozdravljivo ranjenih duš“, ki svojo uravnovesenost dosežejo lahko samo v religiji. Brezdomec živi iz preteklosti, predvsem iz spominov na mladost, zlasti na mater, kajti domotožje se veže na materinsko in domovinsko ljubezen. Bodočnost pomeni takim nostalgijcem samo „prihajajoča preteklost“. Brezdomec si ustvarja nostalgijčno iluzijo o domovini, kakršna je samo v njegovih željah, ne pa v resnici, in ga razočaranje še bolj potrjuje. Predvsem kmečki človek je poln tradicije in je navezan na svojo zemljo tako, da celo vzame prgišče domače zemlje s seboj, ali bi vsaj umreti hotel doma. Pri karakteristiki slovenskega kmečkega izseljenca se opira na disertacijo dr. J. Premorova iz l. 1953.

Posebej govori o izkoreninjenosti. Končno o domovini kristjanov, ki je šele v — onostranstvu.

Po tem uvodnem poglavju, ki daje nam lahko marsikakšen napotek za študij o izseljeniški duši v svetovni medicinski in dušeslovni literaturi, preide na literarne opise nostalgije, domotožja, najprej v svetovni literaturi. V nemških, nordijskih, francoskih (citati v

francoščini), angleščini (citati angleški), ruščini (citati v ruščini) in končno v slovenščini, od Prešerna preko Stritarja, Gregorčiča, Župančiča do Kocbeka in Papeža (s citatom pesmi iz buenosaireskega Meddobja). V celoti razbere 46 različnih motivov domotožja.

Tem razmišljanjem je posvečeno 50 strani. 70 nadaljnjih se peča z domotožjem pri Ivanu Cankarju. Po kratkem „zgodovinskem uvodu“, v katerem govori o „klerikalcih, liberalcih in socialistih“ in o predhodnikih, ki so pisali o emigraciji pred Cankarjem — Et. Kristanu, Stritarju in Mešku — poudari, da izseljeniški problem pri Cankarju spada med njegovo najbistvenejše ustvarjanje.

V osrednjem delu podrobno analizira razna Cankarjeva dela, kjer govori pisatelj o hrepenenju človeka med tujimi ljudmi in o delitvi njegove duševnosti med domovino in tujino. O iluziji domovine in razočaranju s ponovnim stikom z domovino ter o tragediji izseljenca v tej dilemi, ko ni ne eno ne drugo ter postane tuječ domovini in med tujci, in končno tuječ svetu. Tako razbere naslednja dela, poudari in črtice: Tujci, Križ na goři, Na klancu, V tujini, Spomladi, Marjaš. Domov I in II, Odložene sukneje, Domovina, O domovini, ti si kakor zdravje, Kurent, V mesečini, Aleš iz Razora, Novela doktorja Grudna, Pozdrav iz domovine, Zgodba o dveh mladih ljudeh, Življenje in smrt Petra Novljana, Rue de Nations, Lepa Vida in Nina. Prve tri so nekako trilogija o umetni-

ku na tujem, ki more ustvarjati samo iz zakoreninjenosti v domačo zemljo, pa ne more uspeti zategadelj ne v tujini ne v domovini, ker je njegova ljubezen do nje drugačna, kot si jo predstavljajo doma. Nazadnje je njegova ljubezen do domovine identična z ljubeznijo do matere, h kateri se vračajo vsi otroci — umreti. Druge črtice so večinoma autobiografske ter tragične v svoji izseljeniški razklanosti duše. Le ena sama je „pozitivna“: „Domovina, ti si kakor zdravje“ Zadnji dve — Lepa Vida in Nina — pa simbolično opisujeta že „hrepenenje preko domovine — k večnosti, po Neskončnem in Bogu“, s čimer je podal C. rešitev domotožja. V Nini se je obrnil naravnost k svetu zvezda in zahrepenel po kozmični Vseprisotnosti, po paradiznem stanju, ki je istočasno preteklost, sedanost in bodočnost (118).

Večina pa je Cankarjevo domotožje spomin na otroško dobo, na mater, na pokrajino, ki jo riše s čudovitimi barvami (poseben odstavek je posvečen Cankarjevi uporabi barvnih vtisov): kot dokaz njegove privezanosti na domačo pokrajino pa citira njegov slavospev na Vrhaiko (str. 100). Predvsem pa poudarja Cankarjeve socialne motive, ki so v zvezi z izseljenci kot ene prvih slovenskih socialnih motivov.

Zanimiva je debata spričo trditve Dušana Pirjevca v knjigi Cankar in evropska literatura (1964), v kateri postavi trditve, da so „Cankar in njegovi junaki bili v tem svetu in v tem življenju samo tujci, kar pomeni, da niso

pripadali ne svetu ne življenju“; da so torej bili duhovno izkoreninjeni, alienirani od sveta. Heiliger nasprotno dokazuje, da pri Cankarju ne gre za alienacijo od sveta, za odtujitev svetu, ampak nasprotno: vse Cankarjevo delo izhaja iz duhovne zakoreninjenosti v domovino, ki pa se izliva v nostalgijčno iluzijo. Ta pri Cankarju vedno nanovo poživlja preteklost in up na vrnitev. Ni notranji obupanec, kar bi izhajalo iz alienacije življenju. Poživitev mladostnih spominov je pri Cankarju — kakor pri ruskem emigrantu Buninu — življenjska vrednota, izhodišče njegovemu literarnemu delu.

Študija je zanimiva predvsem za nas emigrante. Seveda bi se dala še dopolniti, kajti zdi se nam, da tudi vsa Cankarjeva satira in gledanje na domovino kot na šentflorijansko dolino, izhaja iz njegovega iluzionističnega gledanja na domovino iz tujine ter spada pod njegovo „domotožje“. Vsekakor je ta analiza nemškega bralca Cankarjevih del lepo potrdila Cankarjev idealizem in simbolizem ter celo mysticism tudi na področju njegovega domotožja. In Heiliger ga je lepo prikazal v okvirju svetovne psihološke in literarne problematike.

Malo pomanjkljivost vidim v tem, da številni slovenski citati niso prevedeni v nemščino, ter bodo zato polno mogli razumeti študijo le tisti, ki razumejo nemški in slovenski jezik (v malenkostih pa tudi francosko, angleško in rusko).

Tine Debeljak

